

Oponentský posudek disertační práce

Mgr. Blahoslav Rozbořil, Ph.D

Lenka Zogatová: Zahvívzej čtverec

Disertační práce

Fakulta výtvarných umění VUT v Brně

2013

Posuzovaná práce představuje fenomén *slam poetry* (nadále SP) v českém kontextu a speciálně ve vztahu k *brněnskému kulturnímu prostředí* (v němž česká SP našla organizační zázemí). Autorka si předsevzala zahrnout do práce veškeré myslitelné souvislosti a to jak napříč žánry tak i napříč časem; píše o undergroundu či alternativách osmdesátých let, o Laurie Anderson, o punku a hip hopu, o Vášově fyzickém básnictví (a Danielu Landovi), o skupině Čokovoko, fenoménu Lo-Fi, o karnevalu i avantgardách. Tento záběr lze jistě obhajovat s poukazem na neuchopitelnost fenoménu, na jeho vypadávání z kategorií a žánrů a úsilím vymezit jej právě jako *hraniční jev*. Klade to ovšem velké nároky na schopnost udržet práci pohromadě, umět zužitkovat a propojit dílčí závěry, nalézt sklenující definiční koncepty.

Obsahově se práce odvíjí od *tradičního kutilství*, kterému minulý režim poskytoval „úrodnou půdu“ (na níž se pak reprezentativně skvěla produkce vesnických samochodek). Oproti tomu hnutí *Do It Yourself* (DIY) je již sebevědomou subkulturou, jež usiluje o autentické alternativní formy kultury, zejména pak o širokou participaci recipientů a s ní spojenou technickou soběstačnost. Ztělesňuje sebevědomé odmítnutí instantní profi-mediální kultury zaměřené na pasivního diváka, který chce být baven „na úrovni“ (rozumějme, technické a institucionální).

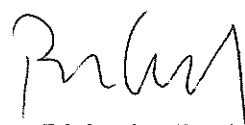
Fenomén SP je tedy předkládán jako forma DIY, zkoumán v jeho rámci; snad bychom měli zdůraznit, že je to *autorčin pohled* (patrně i hlavní „přidaná hodnota“ práce), zasluhující ovšem diskusi; už samy shromážděné rozhovory naznačují, že lze SP vnímat též v kontextu různých forem *reality show* ale stejně tak *sportovních klání* či lidové zábavy (kapitolka 2.1.7. označená *Poezie v ringu* ostatně pojednává o tradici „slovních soubojů“; napadá nás Huizingovo pojednání o tomto aspektu); *pestrost a neuchopitelnost* fenoménu SP, již text neustále zdůrazňuje, se týká také onoho spojování prvků nízké a vysoké kultury, stejně jako lidové zábavy a menšinového, odtažitého žánru.

V druhé kapitole autorka přibližuje historii (i pre-historii) fenoménu SP, všímá si *autorského čtení*, jako formy podílející se na budování veřejného prostoru, významu poetické formy pro beatnické hnutí či hudební performance pro punk a další subkulturní hnutí. Těžištěm práce se jeví být historie české soutěže SP, což je (počínaje rokem 2003) především 7 ročníků národní soutěže (jak ukazuje příloha práce, je tu ke 150 jednotlivých akcí!), historie přiblížená jak stručnou charakteristikou v textu, tak zejména připomínkami momentů jednotlivých akcí, konfrontujícími nejvýraznější soutěžící s organizátory, diváky a básníky. Shromážděné materiály v textu i příloze jsou bohatým a cenným souborem rozmanitých pohledů z něhož lze čerpat: respondenti se ve svých rozhovorech vzájemně doplňují i vymezují, což je slibným momentem i pro solidní uchopení košatého jevu.

Převažujícím prvkem v textu jsou volně komentované výpovědi aktérů, jež autorka propojuje do jakéhosi plynoucího pásma. Tam kde autorka zobecňuje, jde často o rozmáchlá konstatování nízké informační hodnoty. Základní deficit práce tedy vidím v chabé teoretické a analytické dimenzi. Práce je převážně popisná, spíše evokující a provokující; na druhé straně tím ovšem ponechává široký prostor čtenářově sumarizacím, závěrům. Není to jistě v souladu s tradičním pojetím disertační či diplomové práce, ale na umělecké fakultě snad lze takovou kutilskou a participativní formu akceptovat a obhajovat. Ocenění nesporně zasluhují přílohy, pečlivě mapující „krátké dějiny slam poetry v Čechách a na Moravě“.

Není pochyb, že předložená práce je záslužná; zkoumaný fenomén je velmi málo zpracovaný (autorce věříme, že literatura mapující fenomén až na výjimky neexistuje takže ji nemá smysl vyčítat „spíše skromnější“ bibliografii) a Zogatová má k němu nepochybně co říci – díky své autentické zkušenosti s organizací podniků (alternativní) kultury. Její zásluhy na tomto poli, stejně jako její autorská činnost jistě patří k tomu co bude komise při obhajobě brát potaz.

Lenka Zogatová doložila předloženou práci, že je nejen hluboce znalá zkoumané problematiky ale také schopná zkoumané téma kvalitně zpracovat. Touto prací prokázala schopnost samostatné tvůrčí práce i její tvůrčí reflexe. Práci doporučuji k obhajobě a v případě úspěšné obhajoby k udělení akademické hodnosti Ph.D.

Mgr. Blahoslav Rozbořil, Ph.D.